

Előfizetési árak:
A kiadóhivatalban átvevő:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „
Helyben házhoz hozva:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „
Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáca u. 5. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszatérésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, május 30.

Országos közraktári hitelintézet.

Országos közraktári hitelintézet létesítésén fáradoznak Ágoston József, Benke Gyula, Báró Feilitzsch Arthur, Miklós Ödön, dr. Münnich Aurél, Weisz Berthold országgyűlési képviselők, Báró Bánffy Ernő az erdélyi gazd. egyesület elnöke, Gróf Beldi Ákos főispán, Desseffy Aristid a belga-magyar bank igazgatója és Zachár Gyula tanár. A hitelintézet az országban 120 közraktár felállításával azt célozza, hogy egyrészt a termelők vidékenként raktározván be gabnatermésüket, a kereskedelem és kivitel részére egyenlő fajtu terményt hozzanak össze, másrészt pedig, hogy a gazda beraktározott gabnájára a legközelebb eső takarékpénztár, bank vagy szövetkezethél a közraktári jegyek (warrantok) alapján magának kölcsönt biztosítson és így ne kelljen termését időnek időre elvesztesenie. A gabnatermés ilyenmü kezelése a gazdák jobb árak kiváráására képesíti, más oldalról tekintve a gabnakereskedelemnek egyöntetü árut szolgáltatván, a gabna-uzsorának is nemcsak elejét veszi, de mert a közraktárak telep helyén a gabnakereskedők bevonásával gabna-auciókat rendez, lehetővé azt, hogy a kereslet és kínálat között, a gabnaárakban nyilvánuló egyensúly helyre hozassék.

Az új hitelintézet működését a leg-egyszerűbb alapon — a már fennálló vidéki pénzügyintézetek és gazdasági egyesületek bevonásával — kívánja létre hozni s azért a szervezők, kiket fentebb elő-

soroltunk, a vidéki pénzügyintézetekhez egy kérdőívet bocsátottak ki, a melynek kapcsolatában a következő rövid, velős és az egész programot felölelő felhívást küldötték szét:

»Hazánk mezőgazdasága válság előtt áll. Napról-napra tarthatatlanabb az állapot, mert a földbirtok nem jövedelmez annyit, a miből a birtokos, gazda és földművelő, előirányzatba venni kellett költségeit fedezhesse. Ha a válság okát kutatjuk, lehetetlen azt nem a terményárak következetes árcsökkenésében keresnünk. Földművelő ország vagyunk s tudjuk azt, hogy a buza átlag-árak az 1881. évben volt métermázsánkénti 13 frtról már 6 frtra is estek, meg kell döbennünk a változott viszonyok felett, mert ez azt jelenti, hogy a mely gazdának másfél évtized előtt 1000 frtos jövedelme volt, az ma ennek csak felére számíthat, nem tekintve azt, hogy a létfenntartási terhek és adók aránytalanul emelkedtek. Ezen beszélő számok világosan rámutatnak arra, hogy a magyar mezőgazdák válságát a terményárak fokozatos hanyatlása s ezzel párhuzamosan az életszükségletek drágulása, a beruházások nagyobbodó igénye s az adóterhek emelkedése okozzák.

Az évről-évre veszedelmesebben és romboló árral közeledő ezen mezőgazdasági válságnak csak úgy vethetünk gátat, ha minden egyéni erő és közgazdasági tényezővel oda hatunk, hogy a gabona-árak hanyatlásának ne csak elejét vegyünk, de működésünket egyszersmind oda is irányozzuk, hogy mezőgazdáink, évenként ismétlődő költségelirányzataiban egy átlagos középárra számíthassanak. Ezen törekvés csak egyetlen módon érhető el, még pedig akként, hogy ha a központi, mint tőzsdepiacz és az egyes vidéki mint termelő piaczok között, a szoros összeköttetést megteremtjük. — Ha a központi és vidéki piaczok között az összehangosság meg van s a kereslet a kínálathoz képest a gabnakivitel, — számításba véve az egyes gabnakereskedelmet, — megállapítani képesek vagyunk; mezőgazdáink a közgazdasági viszonyok szabta áralakulásban feltétlenül el fogják érni terményeiknek középárát s ezzel eleje van véve a mezőgazdasági válságnak is.

Hogy pedig a gazdaközönség a tényleges kereskedelemmel karöltve, a kereslet és kínálat viszonyaihoz képest állapíthassa meg terményeinek árát, úgy, hogy azt a tőzsdei spekuláczió alapultó névleges kötések ne befolyásolhassák, egyetlen mód kínálkozik és vezethet célhoz: nyujtsunk módot mezőgazdáinknak a jobb terményárak kiváráására s legyünk segítségere abban, hogy a gazda ne legyen kénytelen búzáját még lábon eladni.

Erre a célra szylgáló intézmény csakis egy országosan szervezett mezőgazdasági közraktári hitelintézet lehet, mely a megyei gócpontokon, nagyobb vasuti és hajózási állomásokon gabonaraktárakat állítana fel s ezen közraktárak, a letéteményezőnek warrantokat, közraktári jegyeket szolgáltatván ki, módot nyujtanának annak arra, hogy a gazda ezen közraktári jegye alapján a legközelebbi pénzügyintézetek valamelyikénél terményére zálogkölcsönt kapjon s a jelentkező kereskedő az egyöntetűen kezelt terményt már innen vehesse meg. A mezőgazdasági közraktáraknak illetően való szervezése egyrésztől a gazdát megmenti attól a kényszerítéstől, hogy terményét akkor adja el, mikor a pénzzükség valamennyit ezeknek eladására készíti, másrészt pedig a magasabb árak így kiváráthatván, a gazda jelentékeny tőkét ment meg; mindezek mellett végül pénzügyintézetünk üzletkörébe nemcsak egy jelentékeny üzletágot, a közraktári ügyleteket vonhatják be, de közgazdasági magasztos hivatásuknak is meg fognak felelni, mert mezőgazdáinkat szolgálva, az országnak tehetnek majd szolgálatot.

Alulírottak egy »Országos mezőgazdasági és közraktári hitelintézet« szervezésén fáradozva, a külfölddel való versenyzésben, ennek eszközeit kívánjuk hazai viszonyainkhoz alkalmazottan közkeletűvé tenni s ezen intézmény létesítésével egyidejűleg törvényhozással fogjuk a közraktári jelzálogjog, a termény kézizálogjog és az otthon-zálogjog megalapítását sürgetni, hogy ezzel a mezőgazdasági hitelt a legtágabb értelemben megnyitván, agriculturánk végül lekötöttségéből felszabaduljon.

A közraktári jelzálogjog kieszközölésével az

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

V e r ő f é n y.

Irta: W. R.

Megyek a rozsföldre buzavirágot szedni. Erős melegen süt a nap; a napsugár kicsalta verejtéket nem győzöm homlokomról letrölni.

A nyugati hegyláncz felől csendes, gyenge szél kerekedik, de elég erős arra, hogy az ut vastag porát felkavarja, felhővé gomolyítsa, a mivel aztán a rozsföldet szegélyező akáczfákat finoman behint.

Letérek a napos utról, elviselhetlen a tikkaszió hőség s az akáczfák árnyékában az üsvényen haladok. Előbb a kukoricza földeket érem el és még csak a távolban hullámszik arany színben a rozsföld.

Ismét szélesed van; olyan nyugodtan, tétlenül áll a levegő, hogy pusztá szemmel is látni lehet a vibrálását. Akkora szellő sincs, a mekkora elég volna nagy hőségem pillanatnyi enyhítésére. Már azon gondolkodom, hogy leheveredem az akáczfák árnyékában s nem sze-dek buzavirágot, a mikor megláttam az akáczfák ritkulásai között az első buzavirág kedves, szép fejét. Ujult erővel, vidámabb kedvvel, felejtve a hőséget — sietek tovább és tovább;

már látom a rozsföldre vezető utat; ott van, a hol a csipkés vadrózsa bokor nyilik; már látom a pásztor vályogos, nádfüdeles szürke házat, a hol az a nyolcz fűrge, eleven gyerek — élükön a legnagyobb, a buzavirágzemü Vera — reám várokoznak. Bodri már megismert, elém szalad, farkcsóválva ugrál mellettem, örömeben vonyt, kaffog, a mire aztán Csendes is, — ez az igazán csendes sweiczi tehén is felém fordul s megbámul; hanem Csendes hidegvérü nagyon, alig vesz észre, máris vigan folytatja a félbenhagyott legelést.

A pászturné tisztességtudással köszönt, a gyermekek nagy bátorsággal körülvesznek s a kís, alig 12 éves Vera már kihozta számomra a székem, nagy sebesen törülgeti s ez alatt az alig három éves Dani szaporán disputál velem, hogy: »Bodji medhajapta a Kojmos cziczát!«
 — Ej, ej, Bodri kutya, hát illik ez?

Bodri hegyezi a fülét, de nem pirongatásomra hallgat, hanem azt lesi, mikor megyünk már a rozsföldre.

Alig pihenek egy kicsit — azalatt Vera kis szotyrot hoz elő, Ábris verebekre hajigál s Dani ismét a Bodri kutya merényletével hozakodik elő.

Készen vagyunk már az utra, Ábris — a nagy veréb vadász már meg is indult, a mire aztán én is felkelek a székről s a kis Danit kézenfogva megindulunk. Legelől Ábris, aztán

az ostoros Jankó, majd Vera a szatyorral. Mari czérnával, azután Zsuzsa, én és Dani. A kis Pista a bölcsőben otthon maradt az anyjával a házat őrizni, mert hiszen még Bodri is velünk jött, a ki nélkül nem is volna teljes a társaság.

Megyünk már. Ezek a kis meztelen lábu gyermekek úgy jönnek velem, mint a pásztorral a báránykák.

Száraz, tikkadt fűben bandukolunk s nem is szólunk egy szót sem — úgy várjuk a rozsföld szélét, csak a Dani nem akar kibékülni a Bodri anarchistaságával.

— Báci . . . a Bodji meghajapta a . . .
 Ostoros Jankó, úgy látszik, megunta a Dani ismételtetését és csak úgy kurtán oda mondja neki:

— Tudjuk már! . . .
 Dani megnézi nagy komolyan Jankót, — nem érti a Jankó kotnyeleskedését, bátorságát . . .

A rozsföld szélén vagyunk már s én még-egyszer végignézek a kis társaságon, rendben vagyunk mind.

— Csak hosszú szárral kell szedni a virágot — értitek? — szólta Vera.

Ismét Jankó felelt.

— Tudjuk már! . . .

a törekvésünk, hogy a közraktári elsőbbségi jog a telekkönyvi birtoktest kiegészítő részét képező gazdasági investitiókra, tehát a teljes felszerelésre s így a gazdasági épületekben elhelyezett gabnaneműek és lábas jószágokra is biztosítva legyen; az ezt követő termény kézizálog-jog a gazdáknak — a telekkönyvet nem érintő — azon kölcsönök szolgáltatását czélozza, melyek biztosításul a birtokolt földnek lábón álló és még azon termelési időszakban betakarítás alá kerülő terményei is lekötődnek; végül az ugyancsak fontos otthon-zálogjog megteremtésével, azon gazdáknak is hitelt kívánunk nyitítani, kik a közraktártól távolabb fekvő és otthon rakartott terményekre és otthon istállózott lábas jószágokra óhajtják a közraktári intézményt igénybe venni.

Ha ezen törvényhozásilag biztosított jogok, a központi közraktári hitelintézet által kibocsátott warrantokra érvényesülnek, ezek épen úgy mint a váltók, tovább forgathatók lesznek az ország legtávolabb részében fekvő pénzüzetek is, nemcsak közraktári előlegkölcsönök adatként, — de az Osztrák-Magyar-Bank üzleti határozmányainak 9. pontja értelmében a warrantok leszámítását már is felvette hatáskörébe — ezen warrantokat, mint ez idő szerint váltókat, a központi hitelintézetnél, vagy közvetlenül az Osztrák-Magyar-Banknál, avagy az esetleg ily leszámításokkal foglalkozó hazai és külföldi nagyobb bankoknál visszleszámíthatják is.

A »Országos mezőgazdasági és közraktári hitelintézet« megalakítását az országban szétszórtan, amortisationális fondokból építendő 120 termény-közraktárral véljük megindítani, még pedig azon az alapon, hogy ezeket vidékenként egy-egy kezelő-bizottság, kerületenként a Gazdasági egyesületek belevonásával a megyei választmányok- és a központban egy országos-tanács felügyelete alá helyeznők. Ezeknek tagjait azon pénzüzetek vezérferfiái is képeznék, melyek az illető közraktárakba elhelyezett terményekre, mint kézi zálogokra üzletszerűleg kölcsönt adni s ezen üzletágat kultiválni hajlandóknak jelentkeznek.

Mielőtt ezen nagyobb szabású és országosan szervezendő hálózatot életre hívnök, bizalomteljesen az iránt keressük meg hazai pénzüzeteinknek igen tisztelt igazgatóságait: méltóztassanak a mellékelt kérdőívet az előzetesen saját hatáskörükben megejtett elvi megbeszélés után kitölteni s azt az ugyancsak csatolt boríték felhasználásával czimünkre 30 nap leforgása alatt véleményeik szíves nyilvánításával megküldeni.

Midőn még megjegyezzük, hogy hazai pénzüzeteink közreműködésével szervezendő ezen hitelintézet létesítéséhez a kérdőív kitöltése nem csak tájékozásul kíván szolgálni az előmunkálatokhoz, hanem ez van hivatva a mozgalom helyes irányára az első lökést is meg-

adni: azon reményünknek adunk kifejezést, hogy ezen kérdőívet megértett intencióinkhoz képest, mihamarább rendelkezésünkre méltóztatnak bocsátani.*

Ezen, az ország összes vidéki takarékpénztárai, bankjai szövetkezeteihez szétküldött hazafias felhívás egész program, mely nemcsak összehozza az agrariusokat és a merkantilistákat, de a melynek végrehajtása hazánk mint földmivelő államnak az egyszerű és legmegbízhatóbb eszközök adja a kezébe, hogy egészséges és biztos megélhetési módot biztosítson gazdáinknak.

Nem biztatjuk magunkat vérmes reményekkel, azért kijelenthetjük, hogy az új közraktári hitelintézet létesítését nem tartjuk kis és könnyű dolognak. Nehéz egy egységes országos hálózat létrehozatala, de bizunk a kezdeményezők kitarításában, képességében és különösen bizunk hazai pénzüzeteink igazgatóságaiban, hogy ezen életre való eszmét már saját érdekükben is, nehogy egy központi intézet vegye ki kezeikből az új üzletágat — tőlük telhetőleg előmozdítani fogják.

Az autonomiai bizottság ülése.

Szapáry Gyula gróf, az autonomiai kongresszus világi elnöke szétküldte a meghívókat a 12-es bizottság legközelebbi ülésére. *Junius 18-án d. u. 4 órakor* jön össze a bizottság, melynek ülésére Szapáry Gyula gróf meghívta a püspöki kar megbízottait is és a miniszter által kinevezett tagokat. Az ülés nagyfontosságú lesz az autonomiai tervezet készítésére.

A delegációk.

Budapest, május 30. Ma délelőtt mind a két delegáció plenáris ülésre gyűlt össze. A magyar országos bizottság délelőtt 10 órakor tartotta ülését *Szilágyi* Dezső elnöklete alatt. A közös kormány részéről *Krieghammer* és *Kállay* miniszterek, a magyar kormány részéről *Szell* Kálmán miniszterelnök volt jelen. Felolvasták a tegnapi ülés jegyzőkönyvét és ezzel kapcsolatban második olvasásban is meg-

szavazták a külügyi költségvetést és az ezzel összefüggő határozatokat. Elnök jelentette, hogy az egyeztető 7-es albizottság megalakult és elnökül gróf *Szapáry* Gyula, előadójaul *Münnich* Aurélt választotta meg. Bemutatta továbbá az osztrák bizottság nuncziumát, melyben a hadügyi budget elfogadását jelenti. Tudomásul szolgál. Ezzel az ülés véget ért. Az osztrák delegáció 11 órakor tartott ülést.

A képviselőház pénzügyi bizottsága

junius hó 1-én d. e. 11 órakor a képviselőház I. osztályu termében ülést tart. Tárty: a gazdasági munkás és cselédpénztárról szóló törvényjavaslat.

Hivatlan vendég a király ebédjén.

Budapest, május 30.

A tegnapi udvari ebéden olyasvalami történt, amire az udvari etikett krónikáiban előzmény alig akad. Ő Felsőge hatvan delegátust hívott ebédre, de hatvanegy jelent meg.

A többlet magyar részről jött — *Tisza* István gróf képében. Megjelenése nem csekély zavart okozott. Ha eljött az ebédre, kétségtelen, hogy volt meghívója. De épp oly kétségtelen, hogy valami tévedésnek kellett a dologban lennie. Mert őt nem várták és számára nem volt terítve.

A spanyol etikett hagyományai nem adnak utbaigazítást ilyen esetre. Két elvi álláspont került egymással szemközt. Az egyik az, hogy ha ily előkelő főúr és kiváló politikus tévedésből is jelentkezik a király asztalánál, akkor természetes, hogy jussa van a szíves vendéglátáshoz. A másik az, hogy ahol hatvan vendég számára terítettek, ott bajos a hatvanegyediket elhelyezni. És fölmerült még egy harmadik baj, ha közbe is szurják *Tisza* István gróft valahová, hogyan essék meg ez a művelet olyanformán, hogy meg ne bomoljon az asztalrend, amely szerint sem két osztráknak, sem két magyarnak nem szabad egymás mellett ülnie?

Az első elvi álláspont maradt a legerősebb. *Tisza* István gróf vendége maradt a királynak. A cselédség hamarosan előteremtett még egy terítéket és megtörtént a hevenyészett közbeszurás. Ezek után minden rendben volt, csak

A jobbra-balra hajlott fejű rozskalászokat ferdén süti a napsugár és lassan hullámozva arany színben tündökölve szinte visszaverni látszik a napsugarakat. — Egy aranytenger az egész rozsföld, himbálóznak benne a kalászok, hullámokat, hullámvölgyeket képezve, amint a szél árja éri őket. Egymáshoz simulnak a kalászfekék szépen, kedvesen, mintha suttognának egymással, mintha csókolnák egymást.

A buzavirág, a pipacs is felülik élénk színű fejeiket. Ők is szeretnének egymáshoz simulni, vagy a kalászok suttogásából valamit hallani. Mert ők is tudják, milyen szép az élet, ha a nap süt. . . . Átkarolja, átfonja a buzavirág karcsu derekát, odahajol, lihegő, lázas szívére, hallgatódzik, mint ver a kis gyöngye buzavirág-sziv — azután bűg, suttog édesen, halkán, mint a kis gilicze. . . .

*

Mint a kis csibék, úgy szétszaladtak a gyerekek, csak Vera van mellettem, s Dani, nagy morfondírozva, csimpajkodik kabátomban. Talán valamelyik kalásznak mondja most el, hogy a »Bodji medhajapta« Jankónak csak a nagy szalmakalapját látom.

Verát biztatom, hogy énekeljen s az ő vékony tiszta hangja olyan kedvesen hangzott

itt a rozstengerben, mint a pacsirta dala. Csak a Jankónak volt kifogása — alighanem kritikus lesz belőle.

— Mindig csak ezt éneklé Vera! . . . dörmögte azon a neheztelő, komoly hangon, a mely neki olyan jól állott.

Szedték tovább a buzavirágot és pipacsot. Dani nagyon foglalkoztatta valami, még a kabátomat is eleresztette: komolyan vizsgál-gatta egy szöcske lábait.

— Énekelj valamit Dani, — mondtam neki, hogy a figyelmét elfordítsam s a szöcskét megmentsem. Nem sikerült; a szöcskét továbbra is vizsgálta, aztán elkezdte dudolni.

Diji, diji Dondó, —

Diji, diji Dondó,

Csak annyit és nem többet. Nincs több sora ennek az éneknek a Dani ismerete szerint.

Hol vannak a többiek? Hát Ábris, a ki mindig elkóborog?

— Ábris, hol vagy?

— Itt!

— Hol?

— Az árokban. — Egy verébfiókat fogtam.

És csakugyan Ábris nagy diadallal hozta

előmbe a csupasz verébfiókat, — a minek a csudájára összegyűltünk valamennyien, — mint valami kis törpék, úgy bujtak elő a kis mezitlábú gyerekek a roszból.

Sok virágot szedtünk már, — ideje is visszatérni. Csak Ábris akart volna még verébre vadászni.

— Majd máskor, Ábris. . . .

Megindultunk; a pásztorné már várt, a szeme fölé helyezett kézzel lesett minket a rozsföld felől.

Csendesen mentünk; a gyerekek vitatkoztak, hogy melyiknek van több, szebb virága. — Egy nagy kötésbe kötöttük a virágot, aztán elbucsztam az asszonytól, a gyerekektől. Vera, Dani és persze Bodri is lekisérték az utra.

— Bácszi, mitoj jössz el? — Kérdezte Dani.

— Majd holnap, Dani.

Egész uton az én ki pajtásaimra gondoltam és most is, a mikor itt áll előttem a pohárban a buzavirágcsokor, a verébfiókat juttatja eszembe: a rozsföldet, a nádfedeles kis házat s azokat a piroscserezes kedves gyermekeket.

az előbb említett aztalrend nem maradt rendben.

Ebéd után aztán a magyar urak közt szóbeszéd tárgya volt az eset. Valakinek itt tévedni kellett, vagy az udvari hivatalnak, vagy Tisza István grófnak. Sokan úgy vélekedtek, hogy a gróf meghívója talán holnapra szólhatott, de Tisza határozottan vélt emlékezni, hogy a mai keletet olvasta a meghívón.

Este aztán a szabadelvű pártkörben kiderült minden. Tisza István gróf a királyi várból a lakására hajtatott s csak onnét jött a klubba. Nem volt nyugta, meg akarta nézni kit terhel a tévedés. Kaczagva röstelkedett, hogy bizony ő a ludas. A meghívó csakugyan nem keddre szólt, hanem szerdára.

Igy ebédelt tegnap a király asztalánál valaki, aki csak mára volt hivatalos.

A diszünnepekről.

— — A kegyelet — és szeretetnek
Nincs felhője, csak csillaga.

S ez a csillag fényesen ragyogott azon a szép jubileumi ünnepen, melyet tegnap ültek az Orsolya-zárdában. Az ünnep tetőpontját érte a diszünnepeken, melyet este 6 órakor a diszteremben rendeztek fejedelemsasszonyuk tisztelőre az 5 lelkes rendtársai és hálás növendékei.

A ki tapasztalta már, mint apad a gyermekek szívében nemzedékről-nemzedékre a hála és kegyelet; a ki látja, hogy növendék a tanítójának, gyermek a szülőnek mind ritkábban nyújtja már, nevezetes emléknepokon is a szeretet és hála virágát és a ki tudja, hogy a finomabb érzés, a gyöngédség, a jó ízlés s a tiszta lelkesedés sokkal fontosabb elemei a nőnevelésnek, mint az ismeretek összessége: az mérlegelheti csak az efféle hála- és szeretetszülte ünnepek jelentőségét; annak szíve ujjonghatott a tegnap esti diszünnepeken, hol ama fontos elemek gyönyörűen megnyilatkoztak.

A ki pedig ismeri *Pataky* Mária Philomena fejedelemsasszony jóságos lényét, kitűnő képességeit, nagy érdemeit: az természetesnek tartja, hogy a vezetése alatt álló intézet s vele a váradi társadalom színe-java nagyszerűen megünnepelte a szerzetbe lépésének 25-ik évfordulóját.

Egy tehetségekben, erényekben, testi- és lelki javakban gazdag nő szegődött a mostani fejedelemsasszonyban ezelőtt 25 évvel az Isten, a nőnevelés szolgálatába, lemondva fényről, ragyogásról, — melylyel szellemi javainál fogva a külső világban is oly sok diadalt érhetett volna meg; — és negyedszázadja munkál ime elvonulva a világtól végtelen odaadással az »Ur szőlőjében.«

Igaz öröm lehet neki; igaz öröm nekünk visszatekinteni erre a 25 esztendőre. Mint ifju szerzetesnő már figyelmet kelt a működésével s mire a törhetlen szorgalommal folytatott képző intézeti tanulás, meg a buzgó önképzés kibontja lelki erőinek szárnyát: még ifjan, még rózsás arccal kivívja rendtársai s az öt tisztelők részéről a »zárda esze« címét s jobb keze lesz egy finom ltkü, erények és tapasztalatokban egyaránt gazdag fejedelemsasszonynak, az elődjének, a ki benne méltó utódot nevelt.

Egy valóban fényes pályafutás egyik határjelzőjénél ünnepeltek tegnap az Orsolya-zárda csendes falai közt. Egy közszerzetben álló szerzetes fejedelemsasszony fogadta ott igaz érdemeinek szívből jövő s szívindító méltánylását. Megtisztelték őt a zárda fellebbvalói, a kath. egyház képviselői, kik a vallásos szellemű nő-

nevelés apostolát üdvözltek benne; hódolt neki a társadalom, mint az általános műveltség és jólét előharcosának; hódolt a gyermekvilág s az ifju lányok serege mint fáklyavívő vezérének, jótevőjének; bemutatta hódolatát a rendtársak koszorúja a bölcs főnökek, a szerető édes anyának.

S ezek a rendtársak, az Orsolya-szerzetesnők a nevelésükre bízott különféle iskolák növendékeit gyönyörűen egyesítették a szeretet munkájában és *Makucz* Ernő zárdalelkészrel karöltve ragyogóvá varázsolták a tegnap esti diszünnepeket.

Ünnepi ruhába öltözött, előkelő közönség töltötte meg a nagy termet 6 órára. A mikor felvonultak az intézett bennlakó növendékei s a képző-intézeti tanulók, a kik *Irsa* József intézeti énektanár vezetése mellett üdvözlő dallal fogadták a *Schlauch* Josefint és több előkelő urnő kíséretében belépő fejedelemsasszonyt, kit a közönség is felállással fogadott. Azután kezdetét vette az alkalmi színmű előadása, mely színmű gyönyörű nyelvezete tudomásunk szerint *Makucz* Ernő zárdalelkész dicséri, a ki különben is buzgón oszlozott a rendezésben a találékony szellemű mater *Stephániával*.

»A lélek a válaszon« című színmű tárgya az »Orsolya« szerzet történetéből való. A szépen decorált színpadon egy ifju leány, *Egner* Ervin tündök élete jövője felől, a mikor megjelenik előtte a világosság szelleme (*Oberti* Vilma) és a sötétség szelleme (*Zdrahál* Irma.) A sötétség szelleme csábítja az élet örömeire, a könnyű, ragyogó életre; a világosság szelleme óva inti a kísértés szellemétől s elébe tárja a vallásos, az önmegadó, az erényes élet szelidebb, de nem tövistelen örömeit. Mindkét szereplő remekelt a maga nemében; egyik büszke tartással, mély erőteljes hanggal adta a sötétség szellemének csábításait; a másik gyöngéden, a hit és szeretet szelid fegyvereivel óvta a lelket, mely válaszon van. S *Egner* Ervin is épp oly kitűnően szavalt, mint másik két társa, a kik annyira beillettek a szerepükbe.

A sötétség szelleme már-már diadalmaskodik, a mikor a világosság szelleme segítségül hívja Szűz Máriát, a ki a háttérben egy pompásan rendezett s görögtűzzel megvilágított élőképben jelenik meg angyalaival és segít megmenteni a női lelket az örök világosságnak, vezetőül szent Angelát (egy Orsolya szerzetesnőt, a kit *Abafi* Aranka személyesített kedvesen) adva mellé, a ki bevezeti az Orsolya-szerzetbe. Ebben az első »Bűnösök oltalma« című élőképben Szűz Máriát *Nemény* Mariska ábrázolta s az angyalokat: *Zdrahál* Olga, *Dupeza* Sarolta, *Györy* Janka, *Gábrriel* Emilia, *Lendvay* Anna, *Rigó* Csilla, *Körmendy* Sárika, *Venter* Mariska, *Becskey* Anna.

A második élőkép nagyon szépen sikerült. Címe »A megmentett lélek.« Abban festői jelmezben koronás fővel Szent Orsolya (*Fichtner* Antonia) Szűz Mária előtt az angyaloktól körve megkoszorúzza a megmentett lelket képviselő *Egner* Ervint. Az angyalok egyik szárnyon egy »1875« számmal jelölt táblácskát tartottak, másikon egy »1900« feliratát jelezvén az ünnepelel fejedelemsasszony szerzetesnői éveit. Növelte a hatást két karérek, melyek egyikét a színpad mögött adták elő fisharmónium kísérettel, mintha távolról angyalok kara énekelte volna.

Az élőkép után *Dús* Piroska tanítónő jelezte üdvözölte mély érzéssel, szónoki hévvel a szeretett fejedelemsasszonyt, kinek szép virágcsokrot nyújtott át. Majd a piece de resistance következett. Hat bájos apróság: *Ku-*

rovsky Mariska, *Kis* Erzsike, *Imrik* Margit, *Rózsavölgyi* Irén, *Hoványi* Erzsike, és *Osbóth* Annuska adtak elő egy kedvesen megszerkesztett jelenetet. »Hála virágai« címmel egyik »Orsolya« szerzetesnő írta meg igazán avatott tollal, élénk, közvetlen modorban, mintha mindig a tollat forgatná. És azok az apróságok olyan bátran, olyan kedvesen adták elő szerepeiket s nyújtották a fejedelemsasszonynak a hála virágait, hogy a közönség tomboló lelkesedésben tört ki.

Hát igazán a legszebb virágokkal ékesítették *Pataky* Mária Philomena fejedelemsasszony jubileum napját a rendtársak és a tanítványok serege. Hadd fűzzük mi is a magunk virágát ehhez az impozáns koszorúhoz. Üdvözljük mint érdemes fejedelemsasszonyt, mint a vallásos és hazafias nőnevelés fáradhatlan munkását s kívánjuk, hogy még soká gyümölcsözzenek lelki erői az egyház s az oktatásügy dicsőségére.

A nagy díszes előkelő közönség soraiból a következők neveit jegyezhetjük föl:

Notabilitások: *Zajnay* János, *Palotay* László és *Grócz* Béla kanonokok, *Dencs* János cz. kanonok plebános, dr. *Papp* Oszkár ezredorvos, *Papp* Miklós pénzügyigazgató, dr. *Baróthy* Ákos t. főorvos, *Nagy* Ferencz törv.-széki elnök, dr. *Imrik* Péter kir. táblabíró, dr. *Hoványi* Géza, dr. *Hoványi* Gyula, *Hoffmann* Henrik, dr. *Némethy* Gyula, dr. *Szemethy* Géza, *Mayer* Antal, *Heilinger* József, *Szabó* Ferencz, *Aranyossy* J. Celesztin, dr. *Vucskics* Gyula, dr. *Wimmer* Julián irg. főorvos, *Mura* Fülöp főgyógyász, *Hlatky* Endre, *Schweiger* Ede, dr. *Grósz* Albert, *Lukács* állomásfőnök, *Papp* Imre, *Réz* Mihály, *Beleznay* Antal, *Gálbory* Sámuel, *Székely* Sándor. stb. stb.

Urhölgyek: Dr. *Beöthy* Lászlóné, *Schlauch* Jozefin, *Winkler* Jozefa, dr. *Papp* Oszkárné és leánya, br. *Stipsics* Józsefné és leánya, *Szynyogh* Lorándné, *Kappel* Györgyné, *Szánthó* Jozefa, dr. *Grósz* Albertné, öz. *Személyi* Kálmánné, *Miskolczy* Ferenczné, *Lukács* Gusztávné, *Glatz* Antálné, *Lausch* örnagyné, *Eleméry* nővérek, öz. *Mayer* Ágostonné, öz. *Brányiné* és leányai, dr. *Molnár* Imréné, dr. *Kollischer* Zsigmondné, dr. *Bozóky* Alajosné és leánya, *Imrik* Péterné, *Kurovsky* Ferenczné, *Király* Ilka, *Dús* Lászlóné, öz. *Szlafkayné*, *Stark* Róza, *Bozóky* Béláné és leánya, *Hlatky* Margit, dr. *Hoványi* Gyuláné, *Hoffmann* Henrikné, *Korda* Boriska, *Zilahy* Piroska, *Asbóthné*, *Ficzek* Lajosné és leánya, *Baróthy* Sándorné, *Buzássy* Jozefin, *Buzássy* Mariska, dr. *Baróthy* Akosné, *Rózsavölgyi* Lászlóné, *Beleznay* Antálné, *Nakovicsné*, *Réz* Mihályné, *Morvay* Vilibáldné, *Dernyey* nővérek, *Hügel* Nina, *Jablonszky* Emilné, *Hollósy* Jenőné, *Szarill* Ferenczné, *Csordacsics* Ferenczné, öz. *Wesselényiné* és leányai.

A Kath. Legényegylet zászlószentelése.

Pár nap mulva végbe megy a Kath. Legényegylet zászlószentelése.

Fiatalság. Csak egy éve, hogy fenn áll, de annak dacára, hogy igen sok előítélettel kell megküzdenie, bátran el lehet rá mondani, hogy virágzó egyesület, nemcsak tagjainak folyton szaporodó száma miatt, hanem a rendes látogatottság és fellépteinek komoly sikerei miatt is.

Tegnap tartotta az egyesület a zászlószentelési ügyben utolsó választmányi ülését, melyen a bizottságok elszámoltak a végzett munkáról.

A jelentések következőleg vétettek tudomásul:

1. Szétküldetett 1200 szeg, melyekért beérkező adományok az ünnepély költségeinek fedezésére fordíthatnak.

2. Szombaton, esti 8 órakor lampionos

menet és szerená a bibornok-püspök és zászló-anya lakása előtt.

3. Vasárnap, pünkösd első napján reggel fél 8 órakor gyülekezés a Szt László-téren, hol az egész menet rendben fel áll. A menetet 37 koszorus pár nyitja meg, ezek után jön az egyleteti zászló vivő, bevont lobogóval, ezután csoportban, zászlókkal az ünnepélyre meghívott egyesületek. Nyolcz órakor indulás a Bémer-tér és Fő-utcán át a püspöki székesegyházhoz. Itt szent mise, szent beszéd és a zászlószegek elhelyezése. A szertartás déltájban ér véget s ekkor megkezdődik a disz-vonulás, Fő-utcán, Szent László-téren át az egylet helyiségébe, hol a zászlók elhelyeztetnek. Innen a Zöldfába vonulnak át a koszorus párok a disz-ebédre.

Az egylet ünnepét óriási érdeklődéssel kíséri városunk társadalmának minden rétege, a legfelsőbbig. Főispán, polgármester, az állami, városi és megyei hivatalok vezetői előre kijelentették, hogy az ünnepélyben részt vesznek, a bankettre pedig igen sokan jegyeztették elő magukat. Részvételi-jegy a bankettre 2 forint 20 krajczár személyenként, borral együtt s az egylet nem fog csalódnani a *Ozegléd* jó hírű konyhájában.

Bankettre és az esti szinelőadásra jegyek előre válthatók az egylet helyiségében N.-Teleky-utca Janky házában, a *Láng* József és *Fauker* Dániel urak kereskedésében.

Programm szerint, vasárnap d. u. 4 órakor a gymnasium disztermében, az egylet diszgyűlést tart, melynek programja: Elnöki megnyitó, prolog, felolvasás, tartja *Novotny* Alphonz prem. rendű kanonok, szavaltatok, zár beszéd s első ünnepélyes fogadalomtétel a zászlóra.

Diszgyűlésre belépti jegy nincsen, minden meghívott szívesen látott vendége az egyletnek. A meghívók a szöggel együtt lettek kiküldve.

Este 7 órakor a reáliskola terna termében nyilvános disz-előadás lesz, melyen a *Munka* című látványos szindarab fog előadni, öt képben, korhű jelmezekkel. A darabról bővebb felvilágosítást nyújt a szinlap.

Hétfőn, jun. 4-én reggel 9 órakor ünnepélyes mise, melyen a legényegyleti tagok fognak énekelni. Délután 1/2 4 órakor a szinelőadás megismétlése mérsékelt helyárrakkal. 1/2 6 órakor a Nagy-piacz-téren külön vonat áll, mely a Püspök-fürdőbe szállítja az egylet vendégeit a juniálisra. Az egylet kéri a mulatságban résztvevőket, hogy e vonatot használják mind a juniálisra. Kellő számú kocsi gondoskodva lesz. Tulzsfeltség hízárva.

Az egylet rendes és pártoló tagjai jegyeiket átvehetik az egylet helyiségében, akik át nem veszik, azok úgy, mint a nem egyleti tagok 1 korona belépti díjat fizetnek a juniális színhelyén. Család-jegy 2 korona.

A juniálisra külön meghívók expediáltanak. Ha tévedésből valaki, ki igényt tart meghívóra, kimaradt volna, egyszerű jelentkezésre az egylet helyiségében, vagy bármely egyleti tag útján, meghívót azonnal expediál az egylet. Visszajövet reggel 1/3 3 órakor külön vonat hozza a mulatságban résztvevőket haza.

A juniálison bemutatásra kerül a *körmagyar és zászló-tánc*, ha csak előre nem látott akadály meg nem húsítja.

Mint a programból is látszik, az egylet rendező-bizottsága munkát és fáradságot nem kímélt, csak hogy minél feledhetlenebb emléke legyen a rá nézve legfontosabb ünnepélynek — zászlószentelésének.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Május 31. A gymnazisták majálisa.
Jun. 3. A Kath. Legényegylet zászlószentelési ünnepélye.
Jun. 6. A biharmegyei tanítótestület ülése.
Jan. 9. Önkéntesek juniálisa a Püspök-fürdőben.
Jun. 12. A Kath. Kör juniálisa a Püspök-fürdőben.

* **A bibornok-püspök az Orsolya-zárdában.** Az Orsolya-zárda fejedelemasszonyának jubileumi ünnepe alkalmából dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök tegnap reggel 8 órakor az Orsolya-zárda templomában csöndes misét mondott, melynél a bibornok-püspöknek dr. *Szemethy* Géza püspöki titkár, *Mayer* Antal cerimoniarius és *Makucz* Ernő zárda-lelkész segítettek. A mise végeztével a bibornok-püspök jó kívánatait fejezte ki a zárda fejedelemasszonyának.

* **Az Orsolya-zárda ünnepe.** A mai napon üli meg az Orsolya szűzek zárdája, a rend megalapítójának: Szent Angelának ünnepét. Ez alkalomból a zárda templomában ma délelőtt fél 10 órakor nagymise lesz, melyen *Vinkler* József nagyprépost pontifikál, a szent beszédet pedig *Makucz* Ernő zárdalelkész tartja.

* **Mit mondott a király?** A *P. N.* írja: A szabadelvű pártkörben nagy újságíró-szкупstina van, faggatják *Gajári* Ödönt, hogy a cercele alkalmával mit mondott a király? *Gajári* megtagad minden felvilágosítást.

— Szerkesztő koromban tiz esztendőn át én csináltam a cercele-t. Ugy intéztem a dolgot, hogy az újságban minden képviselő ur valami rendkívül elmés, vagy figyelemreméltó dolgot mondott volt őfelségének, most találjatok ki valamit ti is!

Az újságírók indignálódva tiltakoznak. Az ő kenyertük az igazmondás, hogy lehet tőlük kívánni, hogy ők valamit kitaláljanak! Ekkor odalépett az öreg Tisza generális és kérdi, miről folyik a harcz és háboru? Az újságírók nem minden ravaszkodás nélkül bepanaszolják *Gajarit*. Nincs benne kollégiális érzés, nem akar beszélni.

— Persze, persze, hogy beszélhetne, mond a generális. De a mi engem illet, ebben a dologban *Apponyi* Alberttel tartok, aki *Nagyváradon* hasonló alkalommal az őt ostromló ottani újságíróknak ezt mondotta: „Ő Felsőge vagy hétköznapi dolgokról beszélt nekem, hát az önökre nézve nem érdekes; vagy pedig érdekes dolgokat mondott, akkor meg nem lehet kiadni. A nagyváradai újságírók ezt beláták, hát lássák be a budapestiek is.

Ezzel aztán szent a béke. De folyik a humorizálás és az udvari ebéd nagyobb és kisebb epizódjainak az elmondása. *Tisza* István gróffal például ma az történt, hogy feljött az udvari ebédhez — és nem volt számára hely. Hamarosan szoritottak neki két magyar delegátus között egy kis helyet. Ebéd után hazament és megnézte — a meghívóját. Csakugyan kiderült, hogy nem keddre szólt a meghívó, hanem szerdára. Sietett is azonnal a főudvarmesteri hivatalnak levelet írni, melyben tévedését kimenti. A mi nem is olyan nehéz. Egyéb hiba a magyarok táborában nem esett. Annál nagyobb dolog az, hogy ő Felsőge tüntetőn mellőzte az új-cseheket. Egyikkel sem állt szóba. Ők meg arról elmélkednek majd otthon: mit nem mondott a király? Hát az, amit nem mondott, az is sokatmondó.

* **Ellopott kereszt.** Egy rendőri körösvény érkezett ma a nagyváradai rendőrséghez a székelyudvarhelyi rendőrségtől, mely jelenti, hogy a székelyudvarhelyi apát-plebános arany keresztjét láncostól ellopták. A kereszt értéke 600 korona. Ismertető jele az, hogy lapján Krisztus képe van emailirozva.

* **Az ország czimere bitangságban.** A m. kir. belügyminiszternek tudomására jutott, hogy azok a czégek, a melyek föl vannak jogositva az ország czimerének használatára, azt peccsétjükön is használják, holott erre csak a hatóságok vannak följogositva. A belügyminiszter most fölszólítja a hatóságokat, hogy a törvénynek szigoruan szerezzenek érvényt s ne hagyják az ország czimerét bitangságban.

* **Nagyvárad iparosok Párisban.** A kereskedelmi és iparkamara a napokban jelölte ki azokat az iparosokat és iparos segédeket, a kiket a párisi kiállítás megtekintésére alapított ösztöndíj elnyerésére ajánlani fog a miniszternek. A nagyváradai ipartestület kérvényt nyújtott be Nagyvárad törvényhatóságához, a melyben fejtegeti a párisi kiállítás tanulmányozásának nagy fontosságát s kéri, hogy Nagyvárad város közgyűlése két iparos kiküldésének költségére 800 koronát szavazzon meg.

* **Hollán Ernő halálához.** *Hollán* Ernő altábornagy holttestét ma éjjel helyezték diszes ravatalra a Sándor-utca 6. sz. a lakásának nagytermében. A holttest tábornoki diszruhában van öltöztetve és antik érczkoporsóban nyugszik, melyet ma délelőtt az Entreprise intézet emberei be is olmoztak. A koporsó fölött a tábornok katonai jelvényei vannak elhelyezve, míg ennek lábainál biborvankoson érdemrendjei fekszenek. A ravatalt egész virágerdő veszi körül délszaki növényekből, míg a koporsót és a terem falait egészen elborítják a szebbnél-szebb koszorúk, a melyek között ott van a tudományos akadémiáé, a főrendiházé, az orsz. nőképzőegyesületé, a mérnök- és építész-egyleté stb.

* **A katolikus tanárok gyűlése.** A magyar katolikus tanügyi tanács tegnap délután dr. *Steinberger* Ferencz nagyváradai kanonok elnöklésével ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy a magyar kereszténység kilencszázadik évfordulója alkalmából augusztus 14-én diszkongresszust tartanak Budapesten a Szent István-Társulat disztermében. Másnap, augusztus 15-én zarándoklatot rendeznek Esztergomba. A kongresszusra már számos tanítóegyesület bejelentette részvételét. — A magyar katolicizmus kilencszázéves történetére pályázatot hirdettek. Két pályamű, illetve tervezet érkezett; a bizottság azt határozta, hogy *Musics* Sándor minoritarendi szerzetest bizza meg a mű megírásával. — Végül a kongresszus rendezőbizottságának elnökül *Waller* Gyula esztergomi kanonokot, titkáruul *Györffy* Jánost, pénztárosául *Waller* Károlyt választották meg.

* **Egy 48-as honvéd halála.** *Sárközy* József 48-as honvéd őrmester tegnap átbaktatót a Császárfürdőbe, a hol magának fürdőkabint kért. Hosszu idő mult már el s az öreg ur még mindig nem jött ki a fürdőből. A szolgaszemélyzet benyitott a kabinba s remülve látta, hogy az agg honvéd halva van a fürdőkádban. Az esetről rögtön értesítették a rendőrséget, a honnan egy tisztviselő a rendőrorvossal a helyszínére sietett. Az orvos megállapította, hogy *Sárközyt* szívzélhűdés érte. Holttestét bevitték a törvényszéki bonczterembe.

* **A bosnyákok Széll Kálmánál.** A mohamedánok küldöttsége felkereste *Visontai* Soma országgyűlési képviselőt, a ki mint *Tomics* Jása volt védője ismerős előttük és felkérték, hogy támogassa őket és lehetőleg eszközöljön ki nekik audienciát *Széll* Kálmán miniszterelnöknél. *Visontai* Soma ezt készség-

gel meg is ígerte, de a miniszterelnök tegnap annyira el volt foglalva a delegációval, hogy a kihallgatás meg nem történhetett. A bonylakok ma délben mennek a miniszterelnökhöz.

* **A jövő évi esküdték névjegyzéke.** Az esküdtbírósról szóló 1897. évi XXXIII. t.-cz. 10. §-a, illetve az ezen törvény életbeléptetése és végrehajtására vonatkozó 3300—1898. számú bel- és igazságügyi miniszteri rendelet 8. §-a alapján ezennel közhírré teszem, hogy az esküdték alaplajstromot a városház kiadóhivatalában a hivatalos órák alatt f. év június hó 1-ső napjától kezdve 15 napon át bárki megtekintheti és akár alkalmas egyének kihagyása, akár nem alkalmasnak bejegyzése miatt 15 nap alatt bárki felszólalhat, továbbá, hogy a felszólalásokra, melyek a fenebb említett hivatalos helyiségben közszemlére lesznek kitéve, további 8 nap alatt bárki észrevételeket tehet. — A felszólalások és az észrevételek nálam, mint az összeíró bizottság elnökénél írásban nyújtandók be, vagy szóval terjesztendők elő. Nagyvárád, 1900. május hó 26-án. A polgármester, mint az összeíró bizottság elnöke helyet: *Komlóssy József* tb. főjegyző.

* **Kossuthnak leghivebb arcképe 1849-ből.** Remek kivitelű arcképekészült el Kossuth Lajosnak. Gróf Kreith Béla a budapesti Kossuth-múzeum alapítója, régen fáradozott azon, hogy Kossuth képeit hiv reprodukcióban terjessze. Most jelent meg Kossuth Lajos életnagyságú arcképe gyönyörű fényképnymatban. Ez a kép az eddigiek közt Kossuthnak legökéletesebb, leghivebb arcképe 1849-ből, tehát abból a korból, a mikor küzdelmeinek és dicsőségének zenithjén állott. Mint ilyen kétszeres értékű, mert ebből az időből nincsen róla hiven készült képünk. Ez életnagyságú arckép ára csak 3 frt 40 kr. Megrendelhető az 1848-49-i ereklye muzeumban Budapesten, (IV., Granátos-utca 14.) Szabadságharcunk hőseinek és vértanúink emlékeinek a pantheonát támogatja mind, aki e képet megszerzi.

* **Adóljajstromok közszemlén.** Nagyvárád összes városrészeire vonatkozó s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott folyó 1900. évi I. és II. osztályú kereseti adókiivetési lajstromok az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében f. évi június hó 1—8. napjain át 8 napi közszemlére a városi adóhivatalnak és pedig az első kerületre (Olaszira) nézve a 10-ik, a II-ik kerület (Ujváros és Külvárosra) nézve a 2-ik, a III-ik kerület (Váralja, Velence, Csillagváros és a Hegyre) nézve a 16-ik számú szobájában azon figyelemzetéssel tételnek ki, miszerint az érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előírt adót ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 16 nap alatt a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják. A később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fog vétetni. Nagyvárád, 1900. évi május hó 18. *Városi adóhivatal.*

* **Halálozások.** Részvételt vettük a következő gyászjelentéseket: Alulírottak fájdalmas szívvel tudatják a felejtethetlen jó hitves, gyermek, testvér, sógornő és rokonnak Hődel Jánosné szül. Dell Rossó Máriának folyó hó 30-án éjjel fél 2 órakor élte 19-ik, boldog házassága első évében, tíz napi súlyos szenvedés és a halotti szentségek ájtatos felvétele után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa folyó hó 31-én d. e. 1/11 órakor fog Széchényi-tér 229-ik szám alatt levő lakásnál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az olasz-i sírkertben örök nyugalomra tételni. Az engesztelő szent mise-áldozat június hó 1-én d. e. 10 órakor fog az olasz-i plebánia templomban az Egek Urának bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárád, 1900. május hó 30-án. Az örök világozáság főnyeskedjék neki! Hődel János férje. özv. Dell Rosso Czipriáné anyja. Dell Rosso Irma férj.

Berki Jánosné testvére. Hődel Teréz férj. Juhász Jánosné, Hődel Luiza férj. Orosz Józsefné, Hődel Mária sógornő. Hődel András apósa. Hődel Andrásné szül. Peschek Terézia anyósa. Juhász János Orosz József sógorai. — Alulírottak mély fájdalommal tudatják a legjobb férj, atya, fiu, vő, testvér és rokonnak Szabó József m. kir. áll. vasuti altisztnek f. hó 29-én este 8 órakor élte 45-ik, boldog házassága 20-ik évében, hosszas szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa folyó hó 31-én d. u. 2 órakor fog Nagytető-utca 653-ik szám alatt levő lakásánál az ev. ref. egyház szertartása szerinti ima után az úrvárosi központi sírkertben örök nyugalomra tételni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, pályatársai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívattak. Nagyvárád, 1900. május hó 30-án. Béke hamvaira! özv. Szabó Józsefné szül. Nebelthau Borbála az elhunyt neje. Szabó Irma, Szabó Jolánka, Szabó Juliska, Szabó Józsika az elhunyt gyermekei. özv. Szabó Józsefné szül. Mayer Julianna az elhunyt anyja. Szabó Antal az elhunyt testvére. özv. Nebelthau Károlyné szül. Szabó Julianna az elhunyt anyósa. Macskásy Alajos és neje, Harmaty József és neje, Egi Ferencz és neje, Harmaty Lajos, Nebelthau Gyula és neje, Nebelthau Zsiga és neje az elhunyt sógorai és sógornői.

* **A becsületes katonák.** Magyarország egy vidéki városában történt a következő eset. Egy katonának elveszett a pénztárczája és bejelentette a századosának. Másnap egy katona jelentkezik a századosnál és átadja a pénztárczát, melyet ő talált meg. A százados megdicsérei becsületeségeért és elrendeli, hogy aznap dupla porciót adjanak neki. Erre másnap öt katona jelentkezik raportra és bejelentik, hogy elvesztették a pénztárczájukat. Másnap megint öt katona jelentkezett és átadják a megtalált öt pénztárczát. A százados nagy szemeket mereszt a katonákra, de azért őket is megdicséri és elrendeli a dupla porciót. Harmadnap aztán tizenkét katona jelenti, hogy elvesztett a pénztárczájuk és másnap másik tizenkettő hozza a talált pénztárczákat. A kapitány most már látván, hogy itt a dupla porció működik, ki adja a rendeletet, hogy: — A ki ezentul pénztárczát talál, az dupla porciót kap, mert a becsületeséget meg kell jutalmazni, de a ki elveszti a pénztárczáját, azt kurta vasra veretem.

És csodálatos dolog, de ettől a percztől kezdve nem veszett el többé egy katonának sem a pénztárczája.

* **Gyilkos férj.** Zentán szenzációs gyilkosági eset tartja izgalomban a lakosságot. E napokban a zentai szállásokon — mint levelezőnk írja — az a hír terjedt el, hogy Gere Miklósné, egy fiatal szép szállási asszony a kutba ölte magát. A férj, Gere Miklós terjesztette ezt a hírt. a ki lenkedezve futott a szomszédokhoz s hírül adta, hogy felesége a kutba ugrott. Az eset után Gere Miklós behatolt Csanavérre dr. Gottlieb Ede orvoshoz, hogy jöjjön ki a szállásra, vizsgálja meg öngyilkos felesége holttestét és adjon halotti bizonyítványt. Gottlieb a holttestet megvizsgálván, azon több ütéstől származó foltokat, azonkívül az asszony hátsó koponyáján egy lösebet talált, a mi a hajjal gondosan el volt takarva. Az orvos erre kijelentette, hogy vigye be Gere a holttestet Zentára és ott kérjen halotti bizonyítványt, mert ő nem állítja ki. Gere ekkor kérésre fogta a dolgot, de az orvos hajthatatlan maradt. Visszatérve Csanavérre, táviratilag értesítette az esetről a zentai csendőrséget, mely a nyomozást rögtön bevezette és az esetről a szabadkai ügyészséget is értesítette. A bírói bonczolás megállapította, hogy Gere Miklósné előbb meggyilkolták s aztán bedobták a kutba. Ezalatt a csendőrség is kiderítette, hogy a *gyilkosságot a férj, Gere Miklós követte el*, a kinek kettős oka volt a gyilkosság elkövetésére. Gere Miklósné ugyanis a mult őszszel nagyobb örökséghez jutott. Ekkor a férj rábeszélésére a házaspár olyan végrendeletet csináltatott, hogyha az asszony hal meg előbb, akkor az egész vagyon a férj kapja, ha pedig a férj hal meg előbb, akkor az asszonyé lesz

minden. Kiderült az is, hogy Gere Miklós viszonyt folytatott egy fiatal özvegy zentai meycskével s e miatt ölte meg a feleségét. — Gere tagadja a gyilkosságot, mind ennek dacára az ügyész rendelkezésére békisérték a szabadkai törvényszék fogházába.

Általános sztrájk a waggonyárakban.

A Ganz-féle részvénytársaság gépgyárában még most sem ért véget a munkások sztrájkja, mert az igazgatóság megtagadta a kocsilakatosok bérfelemelését, dacára annak, hogy ezek a szegény emberek az általánymunkában alig keresnek naponként 1 forintot. A munkások hiába bizonyították az igazgató előtt, hogy a teljesített munkát lehetetlenség rövidebb idő alatt befejezni s így a kiszabott általánösszeggel károsodnak.

Az igazgató a cseh munkavezetők elterjesztésére hallgatott s a munkabér főlemelését megtagadta. A gyár munkásai összességének abbeli kívánságát, hogy az általánymunka után esedékes heti keresetet minden szombaton este kifizessék, teljesítették ugyan, de azért az összes munkások ismét csak azt határozták, hogy arra az esetre, ha a kocsilakatosok munkabérént nem emelik fel, ők is csatlakozni fognak sztrájkoló munkástársaikhoz.

A Ganz-gyár munkásaival szemben tanúsított méltatlan elbánás visszhangra talált a magyar állam gépgyárában alkalmazott munkásoknál is. Ebben a gyárban a kazánkovács munkások már hosszabb idő óta panaszkodnak a kicsiny munkabér miatt. Többször megkísérelték, hogy panaszukkal az igazgatóhoz jussanak, de a munkavezetők ebben mindig megakadályozták őket.

A magyar állam gépgyárában a kazánkovácsok teljesítik a legnehezebb munkát s mindennek dacára hetenként 80 órán át teljesített munkáért 13 azaz tizenhárom forint hetibért kapnak.

Fokozza az elkeseredést még az a körülmény, hogy a gyár vezetősége oly rossz anyagot ad feldolgozásra, hogy e miatt a munkásoknak folyton pótmunkákat kell teljesíteniök, a mit nem fizetnek meg külön.

Az utóbbi időben hasonló elbánásban részesültek a többi szakbéli munkások is. Remélték, hogy ez az állapot meg fog változni, de csalatkoztak. A szombati fizetés alkalmával a munkások fizetéséből soklevonást tettek pótmunka teljesítés címén, a melynek a munkások különben nem okai. Erre a kazánkovácsok türelmüket veszítve, kijelentették, hogy addig, míg a munkabért meg nem változtatják, nem állanak munkába. Ezt a szándékukat hétfőn közzölték a többi munkásokkal is, kik megígérték támogatásukat.

Tegnap reggel beszüntették a munkát és elhatározásukról még tegnap délelőtt értesítették Seefehlner igazgatót, a ki a tegnap délután adott válaszában, az általánösszegek felemelését, illetve az általánymunka szabályozását megtagadta. Az elutasított munkások még tegnap tüpatták társaikkal az igazgató elutasító válaszát. A munkások zöme ekkor a régi katonai temetőbe összejött és ott kijelentette, hogy társaikkal közösséget vállalnak és ma délelőtt még egy küldöttséget menesztenek az igazgatóhoz s ha a munkások kérelmét ekkor is megtagadná, az összes gyári munkások kivonulnak a gyárból.

Ez elhatározásukhoz hiven, tegnap reggel mintegy kétezer munkás várakozó álláspontot foglalt el és addig nem is lépnek munkába, a míg a munkások küldöttsége, a kazánkovácsok helyzetének javítására nézve kedvező választ nem nyer. A munkások most szilárdan el vannak határozva, hogy addig nem állanak munkába, míg az igazgatóság az utóbbi időben lábrakapott pótmunkákat be nem szünteti, az általánymunka adott munkák munkadíját előre meg nem állapítja. Mert a mostani rendszer mellett a munkások teljesen ki vannak szolgáltatva az idegenből idezakadt munkavezetők önkényének, kik utólagosan állapítják meg a munkabért s rendszerint a munkások megrövidítésével. Ezt a tarthatatlan állapotot akarják most véglegesen rendeztetni s oda törekednek, hogy a munkavezetőnek a mun-

kásokkal szemben tanúsított eddigi tulkapásai és önkénykedései megszüntetessenek és hatáskörük tisztán a teljesített munka felülbizálása és ellenőrzésére szorítkozzék. Minthogy a Gauz-féle gyárban is ugyanilyen állapotok vannak, valószínű, hogy az esetre, ha a munkások kívánságát nem teljesítik, a Ganz-gyár munkásai is csatlakozni fognak a sztrájkhoz s ők is követelni fogják a munkavezetők és munkások közötti viszony szabályozását.

EGYESÜLETEK.

Biharmegyei Tankerületi Tanítótestület közgyűlése.

A »Biharmegyei Tankerületi Tanítótestület« összes rendes és pártoló tagjait kérem, hogy a folyó 1900. évi június hó 6-án az olasz-i közs. elemi fiiskolában (Korona és Sztraveczy-utca sarkán) gyakorlati tanítással kezdődő s délután 3 órakor a vármegyei ház nagytermében tartandó rendes évi közgyűlésen teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

Tárgysorozat: Délelőtt. 1. 9 órakor gyakorlati tanítás az elemi fiiskola IV. osztályában a földrajz köréből. Tartja Rátkay József nagyvárad-i közs. isk. igazgató. 2. Az olasz-i közs. elemi fiiskola berendezésének megtekintése. 3. A kézügyességi tanfolyam anyagának és eredményének bemutatása. Bemutatják: Biczo János és Matkó B. nagyvárad-i közs. tan. 4. 10 és fél órakor Lévai Márton könyvkötészeti műtermének megtekintése.

Délután. 5. 3 órakor közgyűlés, melynek tárgyai a következők: a) Elnöki megnyitó és jelentések. b) Alapszabálytervezet. Előadó: Mikusay József nagyvárad-i k. tanító. c) Járási körök megalakítása s az id. elnökök megválasztása. d) Maros-Tordamegye tan. test. reformeszméi. Előadó: Vaday József nagyvárad-i közs. tanító. e) Az »Eötvös-alap« alapszabálya. Ismereti: Bodnár János nagyvárad-i közs. tanító. f) Pénztári jelentés. g) Felolvasás. Tartja: Tóth Lajos jánosfalvi áll. tanító. h) Indítványok. Nagyvárad, 1900. május 27. Réz Mihály, egyetemi elnök.

Igazságszolgáltatás.

Czigány az esküdtek előtt.

A budakesziek czigány-kovácsa, Németh József, mint afféle vén korhely, sorra járta a múlt év november 9-én a falu szatócs boltjait s itt is, ott is ivott egy pohár pálinkát. A Neuschmidt-féle boltban összekerült Weinacht Józseffel, egy 83 éves vén honvéddel.

Az aggastyán Bia-Torbágyon lakott, de kéregetve bejárta a szomszédos falvakat s a környéken mindenki ismerte.

Weinacht József egy krajczár ára szódavizet kért a krajczerosztól s hogy nem kapott, tovább akart menni. Megszólította a czigány-kovács:

— Öreg, adja el a köpenyegét, azután jut majd pálinkára is.

— Nem vagyok én czigány — felelt az aggastyán s távozott.

A pályai-erdő felé vette az utját Weinacht József s amint már vagy háromnegyed órát gyalogolt az erdőben, eléje került a czigány s gyufát kért tőle.

Az öreg adott a gyufás skatulyából s folytatni akarta az utját. De alig haladt pár lépésnyire, Németh József hátulról fejbe vágta egy füttykössel s aztán kinezta a magával tehetetlen agg honvédet, amíg az szuszogni tudott.

A szerencsétlennek hat helyen is összehasogatta a fejét, eltörte mind a két karját, de már a köpenyegét, amelyikre a foga fájt, elrabolni nem tudta, mert két kocszi zaját hallotta az országúton.

A lelketlen czigány elmenekült, a vén Weinacht pedig verbe fagyva maradt ott az erdőn, míg rá nem akadnak s bevitték a pályai-

uraság kastélyába, aztán hozták a fővárosi Szent János-kórházba, a hol még kilencz hétig nyomta az ágyat.

A czigányt elfogták, s miután a pestvidéki törvényszék rablás kísérletére czimén vád alá helyezte, ügyét ma tárgyalta az esküdtszék.

A tárgyalást Rónay Kamill vezette, szavazók voltak: Verebely és Kiss bírák, közvédlő dr. Halász kir. ügyész, a védő dr. Weisz Ödön ügyvéd.

Az esküdtszék tagjai lettek: Kubinyi Lajos, dr. Szücs Zsigmond, Wagner Mátyás, Elszász Oszkár, Czerman József, idősebb Kürdy Bálint, Rada Elek, Veres István, Polják Miklós, Gyulay Kálmán, báró Prónay Gábor, Petz Ferencz rendes- és Rákóczy István, dr. Artler József pó tagok.

Németh József, a ravasz czigány, szapora szóval felelt a hozzá intézett kérdésekre. Annyit elismert, hogy szörnyen elkinozta az öreget, de már azt, hogy a vén honvéd katufrékját akarta elrabolni, váltig tagadta. Ezt a pontot kerülte, mint macska a forró kását.

Elnök: Hát miért bántotta azt a 83 éves szegény öreget?

— Mert fölcusfolt. (Derűtség.)

— Aztán mivel?

— Azzal, hogy azt mondta a krajczerosnál: Nem vagyok én czigány, hogy meztelenül járjak.

— No ez nem valami nagy sértés, hanem maga az öreg köpenyegére pályázott?

— Én, csókolom a kezit? Nem vagyok én, hát Istennek rászorulva, szól a czigány s rámutat — a rabruhájára. Van nekem ruhám! (Nagy derűtség.)

A gonosz ember utóbb el akarja hitetni, hogy ő csak véletlen találkozott Weinacht Józseffel az erdőben. Dolgozni ment oda, vitt is magával fejszét meg csákányt.

— Milyen erdő az?

— Hát császári és királyi erdő. (Derűtség.)

— Aztán maga rabolni jár oda?

— Már hogy tennék ilyet, csókolom a kezit. Dolgozni, csakis dolgozni, de akkor nagyon sok stampeli pálinka volt a fejembe.

Rónay elnök felmutatja most a czigánynak egy szilfa-bot maradványait, mert a füttykös szilánkokra törött a kinezás alatt.

— Nem ez volt az én botom.

— Miért ismerte el akkor a vizsgálóbírónál?

— Mert rám parancsoltak a csendőrök — felelt a furfangos czigány.

— Ahá a csendőrök? Ugy-e kineztek is?

— Bizony, bizony, csókolom a kezit, nagyon megkineztek.

— No, ezeket a meséket ismerjük már. Hát részeg volt, ugy-e, meg a fölcusfoltásért s nem a köpenyegért kinezta az öreget?

— Azért, — a ruhára nem szorultam rá.

— És gyufát, de még az összekoldult kenyérből is nem adott magának az a szegény öreg honvéd?

— Nem nekem.

Erre beszólította az elnök az agg Weinacht Józsefet. Alig hogy járni tud a szegény öreg s a mint a bíróság elé ér, széket adnak alája.

Nem is igen hall már, a teremőr minden kérdést a fülébe kiált s a honvédkabátos öreg kiáltozva gyermekes siránkozó hangon felelget.

— Hány éves? — kérdik tőle legelőbb.

— 82 multam.

— Már nem lakik Torbágyon?

— Két hét óta a honvédménházban vagyok.

— Ismeri ezt az embert? — kérdik tőle, a czigányra mutatva.

— Ujjé, ismerem. Ez az a gyilkos, a ki meg akart ölni.

Ijedezve mondja el aztán, mint kinezta Németh József, csupa vér volt a feje, meg az arca is. Közbe a czigány jobbra-balra nézett, hogy nem jön-e valaki.

— Félig halva fekdöttem, csak annyit tudtam mondani: Ne gyilkoljon meg, inkább vigye a köpenyegét. De ő csak ütött — s az öreg mutogatja, mint ütötte a vádlott — mindig a fejemet. Aztán jött két kocszi, ő elszaladt, én négykézláb kimásztam az utra, — de nem vettek fel.

— Félig halva fekdöttem, csak annyit tudtam mondani: Ne gyilkoljon meg, inkább vigye a köpenyegét. De ő csak ütött — s az öreg mutogatja, mint ütötte a vádlott — mindig a fejemet. Aztán jött két kocszi, ő elszaladt, én négykézláb kimásztam az utra, — de nem vettek fel.

— Félig halva fekdöttem, csak annyit tudtam mondani: Ne gyilkoljon meg, inkább vigye a köpenyegét. De ő csak ütött — s az öreg mutogatja, mint ütötte a vádlott — mindig a fejemet. Aztán jött két kocszi, ő elszaladt, én négykézláb kimásztam az utra, — de nem vettek fel.

— Félig halva fekdöttem, csak annyit tudtam mondani: Ne gyilkoljon meg, inkább vigye a köpenyegét. De ő csak ütött — s az öreg mutogatja, mint ütötte a vádlott — mindig a fejemet. Aztán jött két kocszi, ő elszaladt, én négykézláb kimásztam az utra, — de nem vettek fel.

— Félig halva fekdöttem, csak annyit tudtam mondani: Ne gyilkoljon meg, inkább vigye a köpenyegét. De ő csak ütött — s az öreg mutogatja, mint ütötte a vádlott — mindig a fejemet. Aztán jött két kocszi, ő elszaladt, én négykézláb kimásztam az utra, — de nem vettek fel.

— Félig halva fekdöttem, csak annyit tudtam mondani: Ne gyilkoljon meg, inkább vigye a köpenyegét. De ő csak ütött — s az öreg mutogatja, mint ütötte a vádlott — mindig a fejemet. Aztán jött két kocszi, ő elszaladt, én négykézláb kimásztam az utra, — de nem vettek fel.

— Félig halva fekdöttem, csak annyit tudtam mondani: Ne gyilkoljon meg, inkább vigye a köpenyegét. De ő csak ütött — s az öreg mutogatja, mint ütötte a vádlott — mindig a fejemet. Aztán jött két kocszi, ő elszaladt, én négykézláb kimásztam az utra, — de nem vettek fel.

— Félig halva fekdöttem, csak annyit tudtam mondani: Ne gyilkoljon meg, inkább vigye a köpenyegét. De ő csak ütött — s az öreg mutogatja, mint ütötte a vádlott — mindig a fejemet. Aztán jött két kocszi, ő elszaladt, én négykézláb kimásztam az utra, — de nem vettek fel.

— Félig halva fekdöttem, csak annyit tudtam mondani: Ne gyilkoljon meg, inkább vigye a köpenyegét. De ő csak ütött — s az öreg mutogatja, mint ütötte a vádlott — mindig a fejemet. Aztán jött két kocszi, ő elszaladt, én négykézláb kimásztam az utra, — de nem vettek fel.

— Mert azt hitték, hogy rabló van ott. Közzé vágta a lovaknak s engem ott hagytak. Félig halva voltam. Ugy varrták össze Pátyón a fejemet másnap.

Az aggastyán mindezt szemébe is elmondta a vádlottnak, a mire a tanúk kihallgatása következett.

Budapest, május 30. (Saj. tud. táv.) Az esküdtszék íelete alapján a törvényszék a czigányt egy évi és 9 havi fegyházra ítélte.

A gabonaelővétel — nem uzsora. A múlt ősszel a szabadkai törvényszéknél Gajdos Péter parasztagazda gabonauszorával vádolta Kronstein Adolf és Beck Miksa budapest Strasser és König és Bischitz Salamon és fiai gabona nagykereskedő czégek képviselőit. A bíróság felmentette a vádlottakat, mint hogy — s ezt konstatálta az ítélet megokolása is — a tárgyalás során teljes beigazolást nyert, hogy a panaszossal kötött ügylet valóságos adásvétel volt, hogy azon a vidéken az elővételi ügylet emberemlékezett óta szokásos s maga a panaszos is kötött évek óta ilyen ügyleteket. Kiderült továbbá, hogy a panaszos nem volt szorult helyzetben s a mi legfontosabb, bebizonyították a védők a hatósági bizonyítványok egész sorával, hogy ugy az elővétel, mint ősszel a storno teljesen megfelelt az ügylet kötése, illetve lebonyolítása idején fennforgott áraknak. A felmentő ítélet ellen az ügyész felebbezett, de ugy a tábla, mint ma a kir. kuria I. büntető tanácsa Hieronymy bíró előadása alapján megerősítette a törvényszék ítéletét.

MULATSÁG.

A főgimnasium majálisa. A prem. r. főgimnasium ma tartja meg majálisát a Felix-fürdőben, mely elé már hetek óta nagy örömmel tekintett a főgimnasium aprajaggyja. Az ifjuság reggel öt órakor vonul ki zászlóval és vig zeneszóval a Felix-fürdőbe s ott tölti az egész napot a gyönyörű virágos parkban, ózondus levegőjű őserdőben. A majális este táncz fejezi be, melyre tömegesen készül ki Nagyvárad tánczos fiatalága. A majális rendezősége arról értesíti lapunkat, hogy a külön vonat éjjel 2 órakor fog visszaindulni Nagyváradra és hogy az esetleg váltott retour jegyek erre a külön vonatra *nem érvényesek*

Merénylet a kereszt ellen.

Budapest, május 30.

— Saját tud. távirata. —

A vizsgálóbíró ma megjelent az egyetemi rektornál s megejtette a vizsgálatot a keresztet elleni merénylet ügyében. A vizsgálóbíró mindenekelőtt kihallgatta a takarítónöket a kik tanui voltak mindkét esetben a merényletnek.

A takarítónök elmondta, hogy a merényletet két fiatal ember követte el. A múlt hét péntekjén a két fiatalember az emeleten levő bezárt aulába akartak bejutni, de a teremben egy ember dolgozott és így visszatértek. Ugy látszik, hogy a nagy teremben levő czimereket is megakarták csonkítani. Ekkor eltávoztak. Szombaton újra megjelentek s a lépcsőházban ekkor rongálták meg a czimereket.

Az asszonyok látták, hogy piszkálnak a falon botokkal, de azt gondolták, hogy ezek az ur félek valami hivatalos személyek és így nem zavarták meg őket munkájukban, még csak egy árva kérdéssel sem és nyugodtan nézték, hogy mint verdesik le a keresztet.

Tegnap reggel újra megjelent a két gazember s a mint szétnéztek a lépcsőcsarnokban a nagyobbik így szólt magyarul:

— Nézd csak barátom már meg is csinálták.

Ekkor két keresztet törtek le és egy czimerről a korona gombját is, de amikor az asszonyokat meglátták, futva menekültek el.

Az ifjuság a kereszt védelmében.

Este rendkívül izgatott hangulatu gyűlés volt az Egyetemi Körben. Mintegy háromszázan gyűltek egybe, hogy a czimersértés ügyében tanácskozzanak. Az ifjuság hevesen kelt a kereszt védelmére, mert a történetekkel megalkudni semmikép sem tudó lelke, vallási érzete sértve érezte magát az iszonyu botránytól, amit Pázmány Péter házában elkövettek.

Köpösdý Dezső elnöki megnyitója után Gebhardt Károly fejtegette, hogy a korona megsértésével a hazát sértették meg, a kereszt megsértésével pedig a keresztény vallást. Minden szava tomboló tetszést aratott.

Bota Szilárd támadta a liberális sajtot, mely még arra is kész, hogy leplezgesse a gonosz tettet.

Bernolák Nándor követelte, hogy csak oly teremben taníthassanak abban az épületben, a melyet a katolikusok joggal mondhatnak a magukénak, a hol kereszt van kifüggesztve.

Erre néhány ellentmondás hangzott el, mire rettentő zsváj támadt, fülsiketítő padverés.

— Ki mond ellent? Ki a zsidókkal? Hogy mernek itt ellentmondani?

Kéthý Endre és Grófcsik Gyula elmondták, hogy ők látták a keresztet helyén a zsidó csillagot (mogen dovit)

— Le a zsidókkal!

Többen ki akarták fejteni az ellenvéleményt, de nem sikerült és végre is elfogadták Brázovay indítványát, mely szerint:

Az egyetemi ifjuság megbotrányozását fejezi ki a történet merénylet fölött, szigorú vizsgálatot követel minden részről a tettesek kipuhatólása végett, a kik azután az ország összes főiskoláiból zárássanak ki. A letört keresztet ünnepelesen helyeztessenek vissza.

Elfogadták ez indítványon kívül Bernolák Nándor indítványát is a keresztnek az előadási termekben való kifüggesztése tárgyában.

Budapest, május 30. (Saj. tud. táv.) A kereszt elleni merénylet ügyében ma ülést tartott az egyetemi tanács, de ezenkívül ülésztettek a kultuszminiszteriumban is, a megállapodások azonban nem jutottak nyilvánosságra.

TAVIRATOK.

Az udvari ebéd.

Budapest, május 30. (Saj. tud. táv.) A második delegációsális udvari ebéd ma este 6 órakor volt a budai várakban.

A cercle alkalmával a király többek közt Pacak cseh delegátussal hosszasan beszélt. Többször indulatosan »ohó!« kiáltással félbeszakította Pacak beszédjét. Látható hevességgel beszélt az obstrukció ellen.

A magyarok közül a király Falk Miksát, Tisza Kálmánt, Széll Kálmánt Bohus Zsigmond bárót szöllította meg és végül Kállayt.

A délafrikai háború.

London, május 30. Salisbury lord tegnap este a City konzervatív klubjában beszédet mondott, a melyben városi és belpolitikai kérdéseken kívül a transzváli kérdéssel foglalkozott. Azt mondta egyebek között, hogy a Guildhallban november 9-én tartott banketten mondott szavait a kormány szándékaira vonatkozólag félre magyarázták. Ő nem vállalt kötelezettséget arra, hogy Anglia nem fog területet annektálni. Ilyen kijelentést nem tett és nem élt olyan szavakkal, a melyekből ilyen kötelezettséget ki lehetett volna olvasni. Anglia nem azért ment bele ebbe a háboruba, hogy területet foglaljon el, hanem azért, hogy véget vessen az angol alattvalók elnyomásának. Mint-hogy azonban Angliát az ellenség kényszerítette háborúra, nevetséges volna azt mondani, hogy Anglia kötelezte magát, hogy nem fog területet annektálni. Ez a körülmény nagyon fontos a kérdés rendezése szempontjából. Anglia óriási áldozatokat hozott abban az erős meggyőződésben, hogy ezeket az áldozatokat nem kell még egyszer meghoznia. Az ezentul kövendő politikáról nem nyilatkozhatik közelebről Annyit azonban mondhat, hogy ez a politika teljesen meg fog egyezni azzal a politikával, melyet Anglia mindig követett. A kormánynak eltökélt szándéka a háború ismétlődését megakadályozni, a benszülötöket megvédeni és mihelyt csak lehetséges lesz, kibékülést létrehozni, hogy valamennyi délafrikai állam boldog tagja legyen a britt birodalomnak.

London, május 30. Roberts lord gondoskodott, hogy a Pretóriából Lourenzo-Marquezebe vivő vasut elvágásával úgy Krüger mint Steyn elnökök ne menekülhessenek.

London, május 30. Lourenzo-Marquezeből jelentik, hogy Krüger elnök kijelentette, hogy kész meghódolni, ha megengedik, hogy az országban maradhasson.

London, május 30. A johannesburgi bányák megmentése Botha tábornok érdeme, a ki ugyan megkapta Pretóriából a parancsot a bányák fölrobantására, de megtagadta az engedelmességet.

Élő kulturtörténet a fonografban.

Bécs, május 30. (Saj. tud. táv.) Nagy fontosságú és érdekes tervvel foglalkozik a bécsi akadémia, — egy élő kulturtörténelem megteremtésével fonograf útján. A terv ugyanis az, hogy az irattárak mintájára fonograftárt létesítenek, melyben megőrzik az összes európai tájszólásokat, nyelveket, a néne fejlődését, nemzeti dalokat, a híres emberek beszédjét stb. E terv az egész tudományos világban nagy tetszésre talált.

Hadihajók árverés alatt.

Madrid, május 30. A hivatalos lap mai száma közli, hogy a háborúból megmaradt 20 hadihajó elárvereztetik.

Galiffet lemondása.

Páris, május 30. Galiffet hadügyminiszter a következő levelet intézte Waldeck-Rusean miniszterelnökhöz:

Van szerencsém arra kérni önt, hogy lemondásomat a köztársaság elnöke elé terjessze! Nagyon beteg vagyok és legutóbbi betegségem következtében megrendült egészségem nem engedi, hogy a pillanat minden izalmának elmentálljak.

Galiffet tábornok lemondását elfogadták. A hivatalos lap ma dekrétumot fog közölni, a mely Andréé tábornokot nevezi ki hadügyminiszterré.

Páris, május 30. Galiffet lemondásának közvetlen oka az a sértő szó, melyet Waldeck-Rousseau Fritschről mondott s azonkívül tudomására jutott azon körülmény is, hogy őt a rendőrség kémekkel veszi körül s leveleit fölbontják, stb.

Keletázsiai hírek.

Washington, május 28. (Reuter.) Kinai jelentések szerint a helyzet a kormány adóforrásai miatt nagyon aggasztó. Hay külügyminiszter felhatalmazta Corger pekingi követet, hogy tengerészkatonákból álló őrséget hozasson a követség védelmére. Itt nem tartják megbízhatónak a kínai hadsereget.

KÖZGAZDASÁG.

Egy magyar találmány.

A biharmegyei gazdasági egyesület által Berettyó-Ujfaluban rendezett ekeversenyről már megemlékeztünk. A versenyen egyidejűleg eke kiállítás is volt Berettyó-Ujfaluban, a melyen a különböző szerkezetű ekeket mutatták be.

Különösen érdekes és hasznos volt ez a kiállítás, mert egy kiváló magyar találmányt is bemutatott ott, a mely a gazdák körében nagy feltűnést keltett.

Egy sajtószerű alakú, kis termetű vaseke körül összpontosult a gazdák figyelmé. Hossza ideig nézegették az új szerkezetű eke, a mely Keményfi Béla nagyváradi gépész találmánya, s már szabadalmat kért reá Magyarországra és Ausztriára. A bemutatott eke 7-es számú és két kis paraszt lóval hét hüvelyk mélységre kötött talajban is kitűnő munkát végez. Az eddig használatban volt ekeknél hét hüvelykes szántásnál eddig 220—240 kilogramm vonóerőre volt szükség míg a most bemutatott egyes eke 110—130 kilogramm vonóerővel kitűnően működik. A vontató erőt közvetlenül az eketesttől kapja, a talyiga sem huzást, sem nyomást nem szenved. A baráza végén egy ujjnyomásra önként kiemelkedik a földből. Megfordul egy helyben s annyira önállóan működik, hogy az új barázdába minden segítség nélkül maga vág bele. Kezelése igen egyszerű s bár erős dupla kovácsolt vasból van, forgása oly könnyű, hogy az ugaron egy gyermek is elhuzhatja. És ráadásul ez az új eke olcsóbb is, mint a többi ekek.

A több százra rugó közönség nagy figyelemmel nézte, midőn az új találmányukat bemutatották gyakorlati alkalmazásban. Mindenkit meglepett a könnyen végzett tiszta, jó munka.

Tegnap Székelyhídon volt szántás-verseny és eke-kiállítás, a hol az új találmány eke szintén nagy feltűnést keltett.

Reich Jenő és Társa
Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

	Budapest, május 30.
Osztrák hitel	712.25
Magyar hitel	713.—
Allamvasut	654.—
Rimamurányi	—
Magyar jelzálog	453.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

	Budapest, május 30.
Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	—
Uj tengeri	5.63
Rozs okt.	7.23
Zab okt.	5.28
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. május 30-án.

Magyar aranyjárdék 4%	95.75
Magyar koronajárdék	91.90
Magyar vasuti kölcson aranyban 4,70%	99.50
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2 1/2%	99.50
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	96.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	91.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	98.—
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	92.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	159.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	138.50
Osztrák járadék papírban	97.—
Osztrák járadék ezüstben	96.75
Osztrák járadék aranyban	96.—
Osztrák korona járadék	96.—
Osztrák államsorsjegyek	135.—
Osztrák magyar bankrészevény	17.65
Magyar hitelbankrészevény	718.—
Osztrák hitelintézet részevény	717.50
Párisi vista	96.80
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	19.26

Németbirodalmi márka	118.20
London vista	242.35
20 márkás arany	28.66

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad kerületi és iparkamara.

2053.—1900.

Pályázati hirdetés.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur ad 29731—IX. sz. leirata szerint a »Pesti Magyar Kereskedelmi Bank« által alapított 30000 koronás külföldi tanulmány-uttra szánt ösztöndíj kamatait (1350 koronát) a f. évben egy felső ipariskolát jó sikerrel végzett iparosnak szándékozik kiadni s ez ösztöndíjra pályázatot hirdet.

A pályázat feltételei:

Az ösztöndíj elnyerése iránt folyamodhatnak oly iparosok, kik a budapesti vagy a kassai állami felső ipariskolát jó sikerrel végezték, mely körülmény iskolai végzettségükkel igazolandó.

A folyamodványban megjelölendő azon speciális ismeret, melynek elsajátítása vagy tovább tanulmányozása végett az illető a tanulmányutat megtenni szándékozik.

Felemlítendő az ösztöndíjért folyamodónak esetleges szakmunkálatai az illető ismeretkörében, valamint a nyelv-ismeretek és a tervezett tanulmányut programja és időtartama, továbbá azon körülmény is, hogy folyamodó hány évet töltött szakbavágó műhelyben vagy gyárban s katonai kötelezettségének eleget tett-e, vagy sem?

Megemlítendő még a folyamodványban, hogy folyamodó miként véli szer-

zett ismereteit és tapasztalatait a tanulmányut befejeztével itthon értékesíteni. Olyan pályázó, ki jeles iskolai képzettség mellett a tanulmányozandó vagy elsajátítandó speciális ismeretek körében már elméleti vagy gyakorlati irányu tanulmányokra hivatkozhatik és ezt igazolni képes, valamint kellő nyelvismerettel is bír, az ösztöndíj odaítélésénél előnyben fog részesítettetni.

A pályanyertes tanulmányutról a kereskedelemügyi m. kir. miniszter urhoz jelentést tenni tartozik.

A fentiek figyelembe vételével szerkesztendő folyamodványok a kereskedelemügyi miniszter urhoz czimezve a nagyvárad kerületi és iparkamara-hoz folyó évi július hó 20-ig nyújtandók be, honnan azok a kamara javaslatával együtt a kereskedelemügyi miniszter urhoz lesznek felterjesztendőek.

Nagyvárad, 1900. május 30.

A nagyvárad kerületi és iparkamara

Janky József,
elnök.

Dr. Sarkadi Lajos,
titkár.

Legjobb üdítő és gyógyhatású
a vegytiszta anyagokból előállított
OXIGENVIZ.

Kapható:

STERNTHAL SÁNDOR gyógyszerész,
Nagyvárad, Nagy-Piacz-tér.

Telefon 335.

Gróf Andrassy és gróf Almassy-féle csemege-vaj.

Főraktárt tartok:

MARTELL COGNACBÓL,

KUGLER (GERBEAUD) udvari cukrász összes gyártmányaiából,

Továbbá:

Borszéki, Bikszádi, Szlatvini

vizekből és a világhírű *Vásártelki Morsóból*, mely csuszbantalmak ellen pótolhatatlan gyógyhatással bír.

Tisztelettel:

Kádár János.

Paliszulfín mosópor egyedüli eladása.